

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Extremismus – divácké násilí

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce:

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Vypracoval:

Jan Nálezek

Praha 2009

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a svědomitě. Informace jsem čerpal z odborné literatury v tištěné i elektronické formě. Všechny literární prameny, publikace a internetové odkazy jsem uvedl v seznamu použité literatury.

V Praze dne 15. dubna 2009

.....

Jan Nálezek

Poděkování

Za odborné vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce chci poděkovat vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Antonínu Řehořovi CSc.

Dále děkuji por. Bc. Petru Dubnovi z Krajského ředitelství PČR hlavního města Prahy - kanceláře podpory kvality, za odbornou konzultaci ve věci mobilního trestu na stadionech, na kterém se osobně podílel.

Jan Nálezek

O B S A H

Úvod	2
1. Extremismus a divácké násilí	4
1.1 Formy diváckého násilí	5
1.2 Následky, příčiny, nejtragičtější případy z historie	9
1.3 Dílčí závěr	10
2. Prevence a represe v evropském měřítku	12
2.1 Evropská úmluva o diváckém násilí	12
2.2 Vybrané evropské země	20
2.3 Dílčí závěr	21
3. Divácké násilí v České republice	23
3.1 Charakteristika fotbalového chuligána	23
3.2 Aktuální přehled domácí fanouškovské scény	27
3.3 Dílčí závěr	30
4. Legislativa ČR v boji s diváckým násilím	31
4.1 Nejčastější tr. činy spojené s diváckým násilím	31
4.2 Trestní řízení na stadionech	33
4.3 Zákon o Polici ČR č. 273/2008 Sb.	35
4.4 Přehled protiprávního jednání za rok 2008	36
4.5 Dílčí závěr	43
Závěr	44
Resumé	47
Anotace	48
Použitá literatura	49
Přílohy	

Úvod

Každý člověk má od svého útlého dětství snahu soutěžit, s někým se měřit, soupeřit o to, kdo je rychlejší, kdo dále či výše doskočí. Jde tedy o potřebu překonávat rekordy, sáhnout si na dno svých sil, být prostě nejlepší. Soutěživost - tato vlastnost je v nás již od dávných časů, kdy v Řecku byl zažehnut první Olympijský oheň a proběhly první Olympijské hry v dějinách lidstva. Ke sportu patří také diváci, kteří mohou svým potleskem či povzbuzováním přimět sportovce k těm nejúžasnějším rekordům. Bez nich by zřejmě nebyla motivace po vítězství tak obrovská. Každá osoba - v tomto případě sportovec má svou národnost a s tím spojenou národní hrdost. Hrdost ke své vlasti, vlajce a symbolům své země. Ze strany diváků - fanoušků, kteří svou „modlu“ ženou stále dopředu a nestrpí jeho porážku, se někdy stanou „zvířata“, které se nemohou smířit s tím, že na konci byla porážka. Tito lidé pak vezmou vítězství do svých rukou s cílem poprat se s fanoušky druhé strany a způsobit mnohdy velkou škodu na majetku.

Divácké násilí je projev násilí spojený především se sportovními utkáními. Jedná se o násilí, které ve většině případech vzniká spontánně, za silného přispění emocí. Škody na majetku, které jsou diváckým násilím způsobeny, jsou v poslední době velmi vysoké. Stejně tak počty napadení a s tím spojené útoky na život a zdraví osob se čím dál tím více zvyšují. Toto téma jsem si zvolil především ze zájmu o vybranou problematiku vyplývající z povahy náplně mé pracovní činnosti v rámci zařazení u Policie ČR. Při zpracovávání své práce jsem využil především metod popisu, analýzy, syntézy, pozorování, komparace, metody statistické a studium odborné literatury.

Ve své práci se v prvních několika částech věnuji velmi diskutovanému tématu - divácké násilí. Stručně jsem se zde zabýval historií a vývojovou situací diváckého násilí v Evropě, aktuální

situací problémových fanoušků u nás. Pro lepší orientaci jsem také vysvětlil několik základních pojmů využívaných v souvislosti s problémovými fotbalovými fanoušky, včetně pojmů udávající jejich označení. I když v těchto podmínkách je méně negativních jevů spojených s diváckým násilím než v jiných zemích Evropy, považuji za velmi důležité hovořit právě o nich, neboť tyto organizované skupiny nelze podcenit.

Poměrně obsáhlá kapitola je zde věnována prevenci, kterou považuji za nesmírně důležitý prvek boje s diváckým násilím.

Dále se věnuji v uplynulém období vyzkoušenému tr. řízení na stadionech a hodnotím klady či záporný dopad z pohledu operativního pracovníka kriminální policie zabývajícího se touto problematikou. Stejně tak se pokusím nastínit možná úskalí nového zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, který nabyl účinnosti dne 1.1. 2009.

Cílem mé práce je popsat základní aspekty problematiky diváckého násilí se zaměřením na nová řešení v oblasti prevence a represe diváckého násilí v České republice.

1. EXTREMISMUS A DIVÁCKÉ NÁSILÍ

Extremismus¹ je fenomén současné doby, jehož přesné vymezení je takřka nemožné. Stávající definice extremismu jsou ovlivněny profesním zaměřením autorů, ale žádná z nich – co se týče vymezení obsahu tohoto pojmu – není přesná a obecně uplatnitelná.

Jedna z posledních byla zpracována Institutem pro kriminologii a sociální prevenci Ministerstva spravedlnosti, která extremismus chápe jako: „Souhrn určitých sociálně patologických jevů vytvářených více či méně organizovanými skupinami osob (extremistů)“. Důvodem vzniku a existence extremistických skupin a hnutí jsou často odlišné ideologie. Jako sjednocující prvek těchto ideologií vystupuje proklamované odmítání základních hodnot, norem a způsobů chování formujících současnou společnost.

Ve světové politické literatuře se obvykle rozlišuje extremismus levicový a pravicový, náboženský, ekologický a v některých případech i národnostní. Aktivity extremistických skupin se mezi sebou odlišují svou složitostí a dosahem. Některé spočívají pouze v nerespektování a narušování určitého společenského pravidla, jiné usilují o změnu tohoto pravidla.

Pro nekomplikované aktivity prvního typu, které často probíhají bez přípravy, je typické, že jejich představitelé, vzhledem ke svému sníženému sebeovládání, nebývají schopni komplikovanější a plánované činnosti. Tyto aktivity, které jsou z naprosté většiny destruktivní, jsou někdy řazeny do skupin tzv. „nepolitického extremismu“ (jejich nositelé nedělají politiku a neusilují o její změnu)

1. JUDr. Jan Chmelík (výňatek z publikace „Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty“)

Aktivity druhého typu, které usilují především o změnu společenských pravidel, jsou značně složitější. Jejich činnost se vyznačuje plánovitostí a velmi dobrou organizovaností. Cílem je změna společnosti v rozsahu jimi vyznávané ideologie. Vzhledem k tomu, že jsou ve vztahu ke společenským pravidlům destruktivní, bývají řazeny do skupiny tzv. „politického extremismu“.

Na území České republiky jsou zastoupeny základní extremistické směry: pravicově extremistické, tj. neonacisticky, fašisticky a nacionalisticky orientované skupiny a levicově extremistické skupiny. Většina aktivit „nepolitického“ extremismu směřuje proti osobám, které pachatele „vyprovokovaly“ svou odlišností, jako je například barva pleti, fyzická konstituce, oděv, chování apod. Tyto projevy agrese, které vycházejí z pudového jednání a jejichž iniciátorem je uvědomění si „odlišností“, jsou označovány jako xenofobní extremismus. Tento extremismus je jedním z průvodních jevů existence komunity tvořené osobami, které se řídí určitými hodnotami (nejznámějšími formami jsou etnikum, stát, národ, ale i přívrženci sportovních klubů).

1.1 Formy diváckého násilí

Fotbalové chuligánství² lze rozčlenit podle různých kritérií, např. podle způsobu chuligánského jednání, terčů chuligánských útoků, sociálních rolí chuligánů, politizace gangů apod. Pokud se zaměříme na způsoby chuligánského jednání, jsou na fotbalových stadionech nejčastějšími formami fotbalového chuligánství kromě rasistických projevů tyto:

2. Fotbalový chuligáni, M.Mareš, J. Smolík, M. Suchánek, Barrister and Principál, 2004, str. 14 -15

1. Vniknutí na hrací plochy
2. Házení předmětů na hrací plochu (dýmavnice, mince, lahve atd.)
3. Házení předmětů na aktéry hry (rozhodčího, hráče)
4. Výtržnosti (potyčky s policií, pořadatelskou službou apod.)
5. Vandalismus (vytrhávání sedaček, jejich pálení, ničení příslušenství na fotbalovém stadionu apod.)
6. Konflikty s užitím verbálního i brachiálního násilí (vůči chuligánům, fanouškům a divákům soupeřova týmu, vůči hráčům vlastního - soupeřova mužstva, rozhodčímu, pořadatelské službě, policii, představitelům fotbalového klubu, managementu apod.)

Obvyklá je i kombinace jednotlivých výše zmíněných forem. Vyjmenovat a klasifikovat formy fotbalového chuligánství mimo fotbalové stadiony lze jen obtížně, protože se může jednat o takřka jakékoliv vandalské, výtržnické anebo násilné porušení právních anebo společenských norem, které je realizováno alespoň s dílčí vazbou na fotbal.

V rámci fotbalového chuligánství jsou časté sjednané i neplánované násilné střety chuligánských tlup na místech, jako jsou parkoviště, parky a ulice v okolí stadionu či nádraží, dále přepady hospod a klubů, které jsou známými „základnami“ nepřátelských chuligánů, napadání dopravních prostředků, ničení dopravních prostředků (především jejich vnitřního vybavení) při „výjezdech“ se svým klubem, násilné napadání a házení věcí na policejní kordony v okolí stadionů, rabování obchodů (zvláště pak benzinových čerpadel při výjezdech) apod. Výzbroj chuligánských gangů sahá od „pěstí“ přes boxery, baseballové pálky či nože až po palné zbraně.³

3. Fotbalový chuligáni, M.Mareš, J. Smolík, M. Suchánek – str. 15, Barrister and Principál , 2004

Chuligánské výpady mohou obecně směřovat proti:

- a) nepřátelským chuligánům,
- b) aktérům hry (vlastním i protivníkovým hráčům a rozhodčím),
- c) fotbalovým funkcionářům či manažerům a jejich majetku,
- d) bezpečnostním složkám (státní policii i soukromým bezpečnostním agenturám) a jejich majetku,
- e) lidem, kteří kritizují jednání fotbalových chuligánů (může jít i o fanoušky vlastního klubu, ale i o náhodné kritizující svědky chuligánských incidentů), a jejich majetku,
- f) osobám (a jejich majetku), které jsou do okamžiku útoku zcela nezúčastněné na fotbalu a souvisejících chuligánských aktivitách.

Sport již dávno překročil hranici, kdy byl provozován pro zdraví, dobrou kondici a amatérskou zábavu. V posledních několika desetiletích se stal významným společenským a politickým fenoménem, který slouží k různým komerčním účelům. Sportovní utkání bývají velmi často provázena množstvím negativních jevů jako je agresivita, násilí, urážlivé chování a vandalismus.

Charakteristickým rysem pachatelů, kteří se diváckého násilí dopouštějí je bezdůvodné vyvolání konfliktu mezi fanoušky obou stran. Mohou se zde objevit i rasově motivované trestné činy, podstatně ovlivněné alkoholem. Zde je dominujícím faktorem parta až dav, který umocňuje agresivitu a kuráž pachatelů, navozuje pocit bezpečí, anonymity. U pachatelů jsou zjišťovány vážné poruchy v oblasti emocí, jako je labilita, citová otupělost, citové strádání, typická je impulzivnost a časté jednání v afektu. Jedná se o výrazně skupinovou trestnou činnost páchanou více než dvěma osobami.

Toto chování se stává celosvětovým jevem, který překračuje hranice jednotlivých států. Jistě by se mohlo zdát, že fenomén diváckého násilí je problémem novým, ale opak je pravdou. Již v roce

532 v Konstantinopoli v Byzantské říši zahynulo třicet tisíc lidí, a to na základě střetu diváků při závodě vozatajů. Spor mezi fanoušky se tehdy přelil do města, kde došlo k politicky motivovanému povstání.

Násilí na fotbalových, ale i hokejových stadionech, v sobě nese značné nebezpečí. Omezená bitka extrémních příznivců se může v prostředí, kde je koncentrováno velké množství lidí a při emocionálně vypjaté atmosféře sportovního zápasu, snadno změnit v tragédii větších rozměrů. Pokud násilnosti propuknou, nemůže ani sebelepší policejní zásah zabránit pokaženému dojmu z utkání pro ostatní diváky a nepředejde se ani dalším nepříjemným souvislostem.

Samotná atmosféra davu, který se sešel, aby podpořil své družstvo v boji proti soupeři, vyvolává v divákovi vzrušení, emoce, kdy potom stačí velmi málo, aby konflikt vypukl. Přispívá k tomu i alkohol, ale též přílišná identifikace s klubem, fixace na vítězství a u mezistátních zápasů i přílišná nacionalizace. Existují i skrytější motivy, zápas se totiž nehraje ve společenském vzduchoprázdnu, ale promítají se do něho celospolečenské nálady. Nejlepší cestou, jak zabránit diváckému násilí, je mu předcházet, což samozřejmě nejde bez toho, abychom porozuměli kořenům, mechanismu spouštění a psychologii agresivního fanouška.

Vzhledem k tomu, že divácké násilí je závažným problémem, kterým se musí společnost a též policie zabývat, je tento pojem vymezen v závazném pokynu policejního prezidenta číslo 100/2002. Tento závazný pokyn vymezuje divácké násilí jako hromadné fyzické agresivní aktivity v souvislosti se sportovní akcí, které působí fyzickou újmu osobám, škodu na majetku nebo narušují veřejný pořádek. Divácké násilí je řazeno pod extremistickou kriminalitu, která je chápána jako protiprávní jednání páchané v souvislosti s extremismem, které naplňuje znaky trestného činu nebo přestupku.⁴

4. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2002

1.2 Následky, příčiny, nejtragičtější případy z historie

Divácké násilí je typické v našem prostředí především pro sporty jako je fotbal a hokej. V důsledku fotbalového chuligánství dochází ve větší míře ke škodám na majetku, a to nejen na stadionech, ale i mimo ně, jelikož se často násilí přesouvá i do ulic měst. Kromě toho dochází i k četným škodám na zdraví, které v krajních případech končí smrtí, jak ukazují nejtragičtější události v novodobých dějinách.

Za hlavní příčiny diváckého násilí lze považovat především alkohol v kombinaci s reakcí na chování davu. Svou roli sehraávají i bezpečnostní opatření sloužící především k eliminaci vzniku možných škod.

V 80. letech dochází v Anglii k vrcholu fotbalového chuligánství a násilí na stadionech v Evropě má své hrůzné následky. Mezníkem se stala tragédie v Bruselu v roce 1985, kdy však předehra proběhla již v roce 1984 v Římě, kde se hrálo utkání AS Řím proti Liverpoolu. Italové již tehdy vyvolávali nenávistnou náladu pozváním na pohřeb Liverpoolu na stadionu Olympico. Po zápase jeli Angličané domů naštvaní s náladou na pomstu. Ta přišla právě další rok.

Dne 29.5.1985 se měl hrát zápas v Bruselu mezi kluby Juventus Turín a Liverpool. Před samotným zápasem napadli angličtí chuligáni Italy zbraněmi a při tom zabíjeli. Při střetu zemřelo 39 Italů a 1 Belgičan, 4000 dalších lidí bylo zraněno. To vše proběhlo v přímém televizním přenosu. Chuligáni použili nože, železné tyče, lahve, ale i kusy zvětralého betonu. Policie neměla šanci zasáhnout, ze stadionu se stala válečná zóna. Zápas se nicméně odehrál se zpožděním a výsledkem bylo vítězství Juventusu. Příčin, proč došlo k masakru, bylo více:

odplata – britští fanoušci se chtěli pomstít za rok staré události

v Římě, kde je Italové provokovali,

přeplněné ochozy - řada diváků se dostala na stadion s falešnými lístky nebo přes nehlídané hradby,

fanoušci – Angličané přišli opilí a chovali se jako zvěř, Italové je dráždili, házeli po nich betonové úlomky a jiné předměty,

alkohol – kvůli opilosti nedokázali fanoušci rozpoznat rozsah tragédie a pomáhali v šarvátkách místo toho, aby pomohli raněným,

policie – ačkoliv byla varována, že může dojít k potyčkám, nepřátelené tábory fanoušků hlídalo jen pět policistů, policie akci podcenila a na vývoj nezareagovala pohotově

UEFA (Unie evropských fotbalových asociací) – nezvládla organizaci, především dovolila hrát na neodpovídajícím stadionu.

Jen pro doplnění - krátce po bruselské tragédii v roce 1985 došlo k prvnímu vážnějšímu incidentu také u nás. Fanoušci pražské Sparty, při výjezdu na fotbalový zápas zdemolovali vlakovou soupravu při cestě z Banské Bystrice a způsobili značnou škodu na majetku.

1.3 Dílčí závěr

Nedá se říci, že divácké násilí je problémem pouze současným. V podstatě je to problém starý tisíce let a vždy se opakovala období, kdy převažovalo klidné prožívání sportovní podívané a kdy naopak převažovalo prožívání bouřlivé. Existuje určitá souvislost mezi těmito „vlnami“ a celospolečenským klimatem a vztahy mezi lidmi. I když se zdá, že situace na sportovištích je dnes mnohem horší, je to dáno také tím, že informace o diváckém násilí jsou dnes, hlavně díky televizi, mnohem známější, a proto máme dojem, že tento jev narostl. Totéž platí i pro nárůst frekvence negativních projevů při sportovních

akcích. To může být dáno i tím, že příležitostí k agresivním reakcím je mnohem více než v minulosti. Dříve byly velké sportovní události tak dvakrát za rok, dnes v podstatě probíhají každý týden po celém světě.

Fotbalový chuligán se všemi prostředky snaží o to, aby dosáhl svého. V důsledku jeho jednání dochází pravidelně k tomu, že překročí pravidla slušného chování a dojde ke střetu se zákonem. V důsledku řádění chuligánů dochází i k tragédiím, které končí smrtí a na které se nezapomíná.

2. PREVENCE A REPRESÉ DIVÁCKÉHO NÁSILÍ V EVROPSKÉM MĚŘÍTKU

Výtržnosti, násilnosti a podobné incidenty, které jsou spojené se sportovním utkáním se staly běžnou součástí fotbalových a hokejových utkání. Dochází k tomu, že se hlediště stadionů využívají k projevům, které by jinde nebyly tolerovány a pro mnohé vlajkonosce je utkání nedůležité. Hlavní vzrušení jim přinášení pouze různé výtržnosti, napadání a zastrašování ostatních diváků. Tento stav je samozřejmě nežádoucí. Aby se tedy zamezilo negativním projevům na stadionech, jsou přijímána opatření, a to jak na úrovni klubů, tak na úrovni orgánů státu a samozřejmě na úrovni mezinárodní.

Jestliže chceme, aby se minimalizovalo riziko spojené s výtržnostmi, kterých se dopouští fotbalový výtržníci, je nutné se zaměřit především na prevenci a potřebná preventivní opatření. Jedním z dokumentů, které byly na základě chování chuligánů zpracovány, je Evropská úmluva k diváckému násilí. V tomto dle mého názoru velmi kvalitně zpracovaném dokumentu, je právě na prevenci dbán největší důraz.

2.1. Evropská Úmluva k diváckému násilí

Po tragických událostech zejména v Belgii a v Anglii bylo v rámci Rady Evropy přijato opatření v podobě přijetí Evropské úmluvy k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech. Tato Úmluva byla přijata v roce 1985 a Česká republika k ní přistoupila roku 1995 na základě usnesení vlády. Úmluva vychází z teze, že násilí je jev, jehož příčiny leží mimo sport, ten se však stává příležitostí k jejich vypuknutí.

Jednotlivé paragrafy této Úmluvy se potom týkají především

opatření, která jsou přijímána policií, sportovními svazy, kluby a pořadateli sportovních utkání. Důraz se také klade na dostatečné vybavení, technickou a konstrukční kvalitu stadionů, což je jedna z důležitých podmínek, aby mohla být zajištěna bezpečnost diváků. Úmluva se též věnuje mezinárodním zápasům a spolupráci policie.

Smluvní strany jsou na základě Úmluvy povinny přijmout preventivní opatření a to zejména:

1) zabezpečení, aby fyzická konstrukce stadionů zajistila bezpečnost divákům, neumožnila vznik násilí mezi diváky, umožnila účinnou kontrolu davu a obsahovala přiměřené bariéry nebo oplocení a samozřejmě, aby umožnila působení policejních a bezpečnostních sil;

2) oddělení skupiny soupeřových příznivců přidělením specifických prostor v hledišti - nejdříve byli diváci odděleni od hracích ploch, později došlo k oddělení fanoušků jednoho družstva od druhého. Toto rozdělení by mělo být uskutečněno pomocí nepřekonatelné bariéry či plotu, který by byl hlídán policií, další možností je vytvoření zóny, kam by kromě policistů a bezpečnostní služby neměl nikdo jiný přístup;

3) zajištění přísné kontroly při prodeji vstupenek, což by umožnilo zamezit vstupu nežádoucích osob na stadion či do nepřislušných sektorů. Bohužel i v dnešní době existuje černý trh s lístky, a tak může docházet k záměrnému vmíšení fanoušků;

4) vyloučení nebo zakázání přístupu na zápasy či stadion známým nebo potencionálním výtržníkům či lidem, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog;

5) zajištění vybavenosti stadionů účinným hlásicím systémem a dohledem (jeho význam viz dále);

6) zakázání přinesení alkoholických nápojů na stadion a též jejich roznášení a prodej na stadionu a také zajištění, aby se nealkoholické nápoje prodávaly v bezpečných nádobách – papírových nebo plastických, které nelze použít nebezpečným způsobem. Alkohol snižuje sebekontrolu a opilí diváci jsou při konfliktech daleko více agresivní, jsou nejčastěji účastníky výtržností a většinou mají snahu si vyřídit spor „ručně“. Velmi často se stávají středem negativních akcí, které jsou potom základem rozsáhlejších davových akcí;

7) zabezpečení kontroly, která by dohlížela na to, aby diváci nepřinášeli na stadiony předměty, které by se daly využít při násilných činech.

K naplňování této Úmluvy byla v České republice zřízena Koordinační komise k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech, tato Komise je tvořena zástupci Ministerstva vnitra, Ministerstva školství a Policie ČR.

Stadion

Kvalitní stadion je jedním z nejdůležitějších prvků eliminace diváckého násilí.

Mezi základní požadavky patří vybavení všech prvoligových stadionů pouze místy k sezení. Sedadla musí být připevněna k podlaze, musí být oddělena jedno od druhého, v dobrém stavu a očíslována, také by měla mít opěrku na záda. Přípustná pak nejsou sedadla z betonu a ze dřeva. Bylo prokázáno, že místa k stání jsou ohniskem nepokojů a sociálního napětí. V roce 1998 mohli stojící diváci při zápase zaplnit pouze 20% z celkové kapacity stadionu při zápasech označených jako vysoce riskantní. Za vysoce riskantní jsou označovány všechny zápasy Ligy mistrů, závěrečná kola Poháru vítězů pohárů a další. Od tohoto roku se mají všechny zápasy hrát před diváky sedícími. Obecně tedy ke snižování míst k stání došlo, na druhou stranu ale fotbalisté tvrdí, že pravá atmosféra při utkání vzniká právě na tribuně stojících diváků. Určitou roli hrála i výše vstupného,

neboť výše vstupného na místa k stání je levnější než na místa k sezení, což je přitažlivější pro mládež. Ta je ale náchylnější k různé formě protestů a výtržností a svými reakcemi je velmi často spouštěcím impulsem k negativním akcím v hledišti.

Velmi důležitou roli hraje i možnost úniku v případě ohrožení. Všechny dveře a brány na stadionu se musí otvírat směrem pryč od diváků, musí zůstat nezamčeny po celou dobu přítomnosti diváků na stadionu. Proti neoprávněnému vstupu mohou být dveře zajištěny zavíracím systémem, který ale musí být v případě nouze jednoduše a rychle odstraněn kýmkoliv. Za žádných okolností nesmí být dveře zavřeny na klíč. Také by měl být u každých dveří či brány pracovník pořadatelské služby, jednak aby zamezil vstupu neoprávněných osob, ale také aby zajistil okamžitou únikovou cestu v případě nebezpečí.

Dalšími požadavky na vybavení stadionu je uzavřený kamerový monitorovací systém, ten umožňuje zdokumentovat případné výtržnosti a poté přivést jejich pachatele k zodpovědnosti i s časovým zpožděním. Právě okamžité odhalení původce výtržností je jednou z nejúčinnějších preventivních akcí, a to díky ztrátě anonymity, která chránila provokatéry a původce nepřístojného chování. Systém ozvučení stadionu by měl být pak realizován tak, aby bylo možno oslovit pouze tu část stadionu, kde problém vzniká. Také by měl být slyšet jasně a zřetelně i přes hluk diváků. Všechna tato uvedená opatření pomohla částečně vytěsnit násilí ze stadionů, které se přeneslo na veřejná prostranství vně stadionů.

Protože v České republice je problém s kvalitou fotbalových stadionů, vyhlásil Českomoravský fotbalový svaz program rekonstrukce stadionů „Ligové stadiony roku 2003“, tento projekt vychází z kritérií FIFA (Mezinárodní fotbalová federace) a UEFA. Co se týká technického stavu stadionů, splňuje normy z hlediska ČMFS a FIFA zhruba polovina. Pouze místa k sezení však mají stadiony klubů: FK Teplice, FC Baník Ostrava, FK Slovan Liberec, AC Sparta Praha a SK Slavia Praha. Ani z hlediska kamerového systému není situace úplně nejlepší, ten je přibližně na 8

stadionech.

Úloha policie a pořadatelských služeb

Vedle kvality stadionu hrají velmi důležitou roli kvalitní pořadatelské služby a přítomnost policie. Odpovědnost za bezpečnost na stadionu i za veřejný pořádek se stále ve větší míře přenáší na kluby. Pokud je klub a jeho pořadatelská služba na zápasy řádně připraven, omezuje se role policie pouze na případy, kdy pořadatelská služba nezvládá situaci vlastními silami. Na stadionu pak může být nasazeno omezené množství sil a policie se naopak může soustředit na udržení veřejného pořádku mimo prostor stadionu.

Pokud klid na tribunách hlídají roztroušení policisté v klasických uniformách, většina výtržníků vyzkouší, co všechno si mohou dovolit. Pokud ale přijde pořádně vycvičené družstvo s perfektním vystupováním, je jisté, že budí mnohem větší respekt a k výtržnostem dochází méně. Obecně se dá říci, že činnost policie, je ve vztahu k zajišťování fotbalových utkání, dobrá. Spolupráce klubů a policie je uskutečňována jednak po neformální stránce, jednak na základě dohod (koordináční opatření s Policií vycházejí z Dohody o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních, kterou každoročně podepisuje policejní ředitel a předseda Českomoravského fotbalového svazu). Podobná situace je i v rámci spolupráce s městskou policií. Zde se však většinou jedná o spolupráci neformální.

O poznání horší je stav pořadatelských služeb, který není v České republice stále uspokojivý. Přitom právě na kvalitu pořadatelské služby, zejména na její výběr a výcvik, by se měla klást mimořádná pozornost. Za optimální stav se považuje jeden pořadatel na 80 návštěvníků. Pořadatelé jsou v podstatě jediní, kteří mají s diváky přímý kontakt. Měli by zasáhnout tam, kde vzniká ohnisko nepokoje, k tomu ale musí být uzpůsobeno prostředí stadionu a samozřejmě také fyzická kondice pořadatele.

Pořadatelská služba tvořená důchodci, či teenagery nebudí přirozený respekt, a pokud jsou sami proti skupině či osobám s lepší tělesnou kondicí nemají ani velkou naději na úspěšný zásah, který by vedl ke zklidnění situace. Na druhou stranu i na pořadatele působí prostředí stadionu a průběh utkání a nejsou tedy vůči těmto negativním vlivům imunní, a to zejména pokud je pořadatelská služba vytvořena z příznivců klubu.

Právě z hlediska bezpečnosti by měly kluby využívat pořadatelské služby, jmenovat bezpečnostního ředitele, který by byl placen klubem a klub by měl mít vytvořen bezpečnostní manuál, který zhodnotí rizika a stanoví optimální postup, pokud by vypukla krizová situace. Velmi důležité je i ustanovení osoby, která by získávala informace o fanoušcích svého klubu, jejich zvycích a měla znalosti o problémových osobách, výtržnících.

Zajímavý je přístup klubů k policii v zahraničí. Například ve Francii a Velké Británii jsou policisté, přítomní na stadionech, placeni kluby. V Německu se uplatňuje i nasazení sociálních pracovníků k fanouškům největších klubů, kteří provádějí sociální práci mezi fanoušky.

Ve Velké Británii existuje v rámci NCIS (Národní kriminální zpravodajská služba) odbor, který se zabývá pouze fotbalovými výtržníky. Příslušníci odboru jsou přiděleni ke každému prvoligovému fotbalovému klubu, větší kluby jich mají několik a jejich úkolem je sledovat extrémistickou scénu a identifikovat iniciátory násilností a jejich činnost dokumentovat. Informace pak předávají NCIS, která vede centrální databázi fanoušků, kteří se dostali v souvislosti se sportovním utkáním do rozporu se zákonem. Takto získané poznatky jsou pak využívány při přípravě rizikových mezistátních utkání a informace o rizikových fanoušcích se předávají pořádající straně.

Mezi jedno z preventivních opatření v Anglii patří znemožnění opuštění Velké Británie určitým fanouškům, v době konání významných fotbalových utkání v zahraničí.

Hlasatel, rozhodčí a sportovci

Velmi důležitou roli při prevenci před diváckým násilím mohou sehrát i jednotlivé osoby. Jedná se zejména o hlasatele, ale také sportovce a rozhodčí.

Práce hlasatele při sportovním utkání není dnes moc využita, přesto může mít slovní působení hlasatele během sportovního utkání pozitivní dopad. Vhodný prostor pro hlasatele vzniká zejména před utkáním a během přestávky. Jde o časové úseky, kdy na diváka nepůsobí bezprostřední emocionální napětí, které vyplývá ze sledování zápasu, a proto je schopen vnímat informace, které jsou podávány hlasatelem. Na druhou stranu, projev hlasatele musí posluchače zaujmout. Pokud divák vyslechne několik relací, které ho nezaujmou, jeho pozornost většinou ochabne a přestane vnímat ty následující. Většinou se obsah hlášení týká sestav, informací o hráčích, činnosti oddílu. Tyto informace mohou přispět k přeladění diváka od běžných starostí ke sportovnímu utkání, které má nastat. Podmínkou ale je, aby podávané informace byly aktuální.

Hlasatel by ale měl, kromě podávání informací, vytvářet i příznivou atmosféru a měl by být slyšet i v průběhu hry. Je pravdou, že hlasatel, který nabádá ke klidu a slušnému chování nemusí vždy uspět. Slovní působení nezastaví řádění diváků, kteří se na hřiště přišli jenom vyřádit, to už je úkolem policie. Hlasatel by měl přispět ke snížení psychického napětí v hledišti.

Hlasatel by měl mít úroveň, a to jak profesionální, tak etickou. Nemělo by se stávat, že se bude snažit ovlivnit diváky neobjektivními informacemi o soupeři a pokusit se je naladit proti němu.

Dalším významným prevenčním prostředkem se může stát hudba. Ta musí být samozřejmě vybrána s ohledem na věkovou kategorii posluchačů. Hudba silně ovlivňuje lidské city, myšlení a náladu. Pod jejím vlivem se projevy nenávisti a vzteku mohou postupně změnit v povzbuzování,

skandování.

Další velmi důležitou osobou, která ovlivňuje davové reakce, je rozhodčí. Ten bohužel většinou vyvolává reakce negativní. Jeho role je velmi obtížná a obtížnost se zvyšuje ve sportech, kde je umožněn fyzický kontakt mezi soupeři, a kde se na rozhodování dané situace podílí ve velké míře subjektivní hodnocení. V dnešní době jsou nepřitelem rozhodčích také televizní přenosy, které umožňují zpomalení obrazu a opakování záběru. Divák u obrazovky má pak možnost posoudit, zda rozhodčí chybu udělal či ne. Chybná rozhodnutí nemusí diváci vždy přisuzovat tomu, že rozhodčí svou činnost nezvládá, že se jedná o omyl. V dnešní době, kdy se sport stal zejména ekonomickou záležitostí, se objevují i úvahy o záměrnosti takových chyb. Klesá důvěra diváků v rozhodčího a objevují se protesty vůči jakémukoliv rozhodnutí.

Není pochyb, že sportovci mají na diváky značný vliv a z toho plynoucí odpovědnost. Závažnost chování sportovce vyplývá ze skutečnosti, že jeho reakce jsou v hledišti napodobovány. V dnešní době dochází během sportovního utkání k nesportovnímu chování, ke rvačkám či fyzickému napadání rozhodčích. Napodobovány jsou samozřejmě i vzory, které působí negativně. Tolerance k výstřelkům v chování sportovců vede k tomu, že jsou opakovány. Velkou roli v tomto případě hrají i sdělovací prostředky, které občas nevhodně se chovající hráče chválí a oslavují. Naopak jejich veřejné odsouzení může vést k oslabení přehnané agresivity. Bohužel v dnešní době se většinou ve sportovním utkání sleduje pouze vítězství bez ohledu na to, jak ho bylo dosaženo.

Osoba, která má u diváka velkou autoritu, se dá využít k uklidnění diváků i poté, co výtržnosti již nastaly.

Práce klubů s fanoušky

Na stadionech se především uplatňují opatření, která zabraňují vzniku negativních diváckých reakcí. Je ale nutné připomenout, že role

sportovního diváka je rolí krátkodobou, a proto jsou momenty, které na něho působí v běžném životě neméně důležité. Velmi důležité je dlouhodobé ovlivňování diváků. Jedním ze způsobů je prohloubení kontaktu mezi sportovním klubem a divákem, ať již ve formě besed, soutěží, zájezdů, vydávání časopisů apod. Do působení na diváky musí být zapojeni jak sportovci, trenéři, tak i hlasatelé. Jednorázové akce dlouhodobý efekt nepřinesou. V České republice většinou v klubech neexistuje organizovaná forma spolupráce s fanoušky, ve všech klubech je však s diváky komunikováno a potřebné informace jim jsou sdělovány prostřednictvím informačních tabulí, vstupenek, letáků.

2.2. Vybrané evropské země

Anglie

V Anglii se asi nejvíce proti fotbalovým násilníkům osvědčil systém, kdy soudy mohou konkrétním osobám usvědčeným z páčání násilností zakázat návštěvu stadionu. V případě, že bude ze strany výtržníka tento zákaz porušen, putuje osoba rovnou do vězení – tedy do výkonu trestu. Stejný zákaz platí i na výjezd chuligánů do zahraničí. Jako velice dobrým preventivním opatřením se zdá být úplný zákaz alkoholických nápojů a místa v hledišti pouze na sezení. Samozřejmostí je to, že veškerý pohyb osob je sledován pomocí kamerového systému.

Německo

Německo na prevenci sází ze všech států asi nejvíce. Agresivní fanoušci jsou registrováni v celostátní databázi, která je průběžně aktualizována již od roku 1991. Je zde registrováno kolem 8400 fanoušků se sklony k násilí. Policie takovým osobám před rizikovými zápasy zabavuje občanské průkazy a pasy a tímto může omezovat jejich svobodu pohybu. V souvislosti s jejich jednáním jsou

monitorování i v zahraničí. Policisté také mají skupinu svých informátorů na stadionech (tzv. spotters), kteří dobře znají poměry ve skupinách fotbalových rowdies.⁵

Itálie

V Itálii bylo po opakovaných násilnostech rozhodnuto o tom, že pokud nebudou na stadionech ze strany fotbalového svazu splněny bezpečnostní nároky, bude se fotbalový zápas hrát zcela bez účasti fotbalových fanoušků. Itálie je stát, který nemá dostatečně zvládnutou prevenci a represii, a to i přesto, že v minulých letech byl fotbalovými chuligány zabit policista. V roce 2007 byl dokonce zabit policista po ukončení utkání v ulicích města, podomácku vyrobenou bombou.⁶

Polsko

V Polsku je velmi špatný stav dán nedostatečnou právní ochrannou. Pořadatelská služba na stadionech nedostatečně zajišťuje svá utkání. Celkově jsou zde velmi nízké nároky na bezpečnostní vybavení stadionů. Z tohoto důvodu se většina střetů odehrává ještě přímo na stadionech, kde dochází k napadání obou skupin na tribunách či přímo na travnaté ploše fotbalového hřiště.

2.3 Dílčí závěr

S odstupem času lze konstatovat, že závazný dokument ze Štrasburku byl momentem přelomu v posuzovaných oblastech a připravil půdu pro nekompromisní postupy všech zúčastněných struktur v boji proti diváckému násilí. Na základě ratifikace Úmluvy vzniklo odpovídající legislativní prostředí, umožňující jednoznačná řešení při nepokojích. Je však na každém státu, jaká konkrétní

5. Sport.cz, dostupné z <http://sport.cz>

6. Aktuálně.cz, dostupné z <http://aktualne.cz>

opatření bude aplikovat, a především, zda a jakým způsobem bude kontrolovat, zda jsou předmětná opatření konkrétními kluby dodržována. Z historie bohužel víme, že nová a účinnější opatření se vždy přijímají až poté, co dojde k nějaké tragédii.

3. Divácké násilí v České republice

Typickými nositeli diváckého násilí jsou mladiství a mladí lidé, kteří se sdružují ve skupinkách na základě přízně k určitému klubu, označují se klubovými symboly, vyvolávají konflikty a projevují se agresivním chováním - tzv. rowdies (chuligáni). Prostředí okolo rowdies se dá charakterizovat jako kriminogenní, a působením na jednotlivce zvyšuje pravděpodobnost jednání, která porušují právní normy.

3.1 Charakteristika fotbalového huligána

U mladistvých a mladých lidí hraje významnou roli parta. Motivace, která vede mladé lidi ke sdružování do part může být rozmanitá, zejména ale jde o uspokojování citových a sociálních potřeb jednotlivce. V období od 12 do 17 let věku se jedinec pozvolna vymaňuje ze závislosti na rodině⁷. Právě v tomto období se u jedince objevuje potřeba realizovat zájmy a sklony v partě. V té potom lidé vystupují jako nezávislé osobnosti, ale také jako partneři či soupeři. Zažívají pocit, že jsou potřební, znalí, oblíbení a uznávaní. Rodina pak není často schopna tyto potřeby uspokojit, a právě proto je skupina pro mladého jedince tak důležitá. Každá skupina si navíc vytváří vlastní hodnotový systém, který odpovídá cílům skupiny. Členové skupiny se pak musí podřizovat skupinovým normám, což jsou určitá pravidla chování a činnosti skupiny. Na tribuny se chodí vykřičet a předvést před kamarády. Také ví, že hajlování či podobné projevy, které jim na stadionu projdou, by jim na ulici prošly těžko. Policisté na stadionech si hledí hlavně toho, aby se nikdo nepral a aby opilí vlajkonoši neobtěžovali ostatní.

Za kriminálně nejrizikovější se považuje období kolem dvacátého roku věku. Se stoupajícím věkem se toto nebezpečí snižuje. Také platí, že náctiletí diváci snadněji porušují společenské normy a nechají se též

7. Čírtková, L. Policejní psychologie. Praha: Portál, 2000, str. 145

snadněji svést k násilnostem. Dnešní trend je takový, že počet této věkové kategorie na sportovních utkáních roste. Výrazně tedy stoupá počet návštěvníků mezi 13. – 18. rokem věku a naopak počet starších návštěvníků klesá.

Klesání diváků starší populace je dáno i díky velké šířce nabídky sportovní podívané sdělovacími prostředky. Prostřednictvím televize může divák zhlédnout mnoho významných soutěží, aniž by opustil teplo domova, a právě především starší diváci ocení sportovní podívanou bez nutnosti kamkoliv cestovat.

Na stadionech se můžeme setkat s různými typy osob, které můžeme rozlišit podle toho, jak na hru nahlíží. Rozlišujeme tak několik základních typů diváka:

- Fotbalový divák,
- Fotbalový fanoušek,
- Fotbalový chuligán.

Fotbalový divák

Fotbalový divák⁸ je pasivní pozorovatel hry, není ovlivněn rivalitou obou týmů, na utkání pohlíží zcela neutrálně. Zpravidla sleduje i jiné sporty. Zajímá ho výsledek a děj zápasu. Není spjat s klubem, nenosí jeho symboly. Hru a výkon hráčů hodnotí objektivně. Je to pro něho divadelní představení.

Fotbalový fanoušek

Fotbalový fanoušek⁹ je ke kopané vázán prostřednictvím mužstva, klubu či konkrétního hráče. Vyžaduje výhru svého mužstva, prožívá jeho úspěchy i neúspěchy. Fotbal je většinou jeho jediným

8. Divácké násilí, doc. MUDr. J. Nikl, CSc., JUDr. P. Volenec, 2007, str.7

9. Divácké násilí, doc. MUDr. J. Nikl, CSc., JUDr. P. Volenec, 2007, str.7

sportem. Svoji identifikaci s klubem prezentuje hlavně oblečením (repliky dresů, klubové šály, kšiltovky, trička, vlajky, odznaky apod.). Je pro něho charakteristické MY (fanoušci klubu) a ONI (fanoušci jiných klubů).

Fotbalový chuligán

Fotbaloví chuligáni¹⁰ se sdružují ve skupinách, které tvoří většinou mladí militantně orientovaní jedinci. Přicházejí na stadiony s cílem vyvolat konflikt či bitku s jinými skupinami soupeřova týmu. Tyto skupiny (party) mají vlastní názvy. Některé jsou dobře organizovány a nesjednocuje je jen klubové rivalství, ale i politické, rasové, náboženské, národnostní, regionální či sociální motivy. Často se modifikují s klubem, ale jen se svojí skupinou. Na stadionech obsazují určité prostory – tzv. „kotle“, v Anglii „end“, ve Francii „cop“, v Nizozemsku „side“, v Polsku „mlyn“ apod. Svoji totožnost fotbaloví chuligáni prezentují především streetwearovým oblečením oblíbených značek, vlajkami, šálami s motivy pro určitou chuligánskou skupinu, Fanziny (interní časopis z anglického fan - fanoušek a magazín – časopis), webovými stránkami apod.

Rozšířené jsou různé rituály při povzbuzování, přípravě na násilné střety, při nakládání s ukořistěnými věcmi soupeřících skupin apod. V poslední době se rozvíjí i chuligánské grafitti. Fotbalové chuligánství se promítlo i do textů písní hudebních skupin, především skinheadských a punkových.

Fotbaloví chuligáni se dále označují dle převzatých názvů ze zahraničí jako:

- ° Hooligans, Rowdies,
- ° Skinheads.

Hooligans nebo Rowdies

Hooligans, rowdies, neboli česky chuligáni je označení, které pochází z anglického jména Hooligan a označuje osoby velmi neukázněné, výtržníky a rváče, osoby, které nedodržují žádná společenská pravidla a normy. Pochází z Anglie z dob, kdy v Londýně žila irská rodina Hooliganů, jejíž mladíci tzv. po svém dávali najevo nespokojenost s anglickou nadvládou na Irskem. Od své svérázné drzé legrace a výtržností přešli až na rvačky a loupeže. Původ tohoto označení lze vystopovat též v Irsku, kdy Irské slovo Hooley označuje divokost a dále tak byl označen i jeden Irský gang. Zkrácený výraz tohoto slova může být i Hools.¹¹

Postupem času se označení hooligan stalo pojmem a vydalo se do světa.¹²

V Carském Rusku se slovem „ huligan – chuligán“ nejprve označovali osamocení političtí nespokojenci a po roce 1917 také osoby vyhýbající se práci. Ale na čas toto slovo „zmizelo“ ze slovníků a znovu se objevilo v roce 1956 a to v souvislostech se skupinami mladých násilníků a výtržníků v Polsku. V druhé polovině 20. století se toto označení pro neposlušné, neukázněné nebo výtržnictví vyhledávající jedince značně rozšířilo i v ČSSR.¹³

Skinheads

Jedná se o označení pro skupinu lidí vyznávající a praktikující určitý životní styl a směr, jehož kořeny sahají až na Jamajku do 50 let 20. století jako reakce na zvyšující se nezaměstnanost v městských oblastech. Poté se toto hnutí přeneslo do Velké Británie. První příslušníci neměli politické cíle, ale jednalo se spíše o

návštěvníky koncertů, kteří se snažili odlišit od bohaté části populace. Pro skinheady jsou typické tyto znaky: nenávisť vůči Hippie a záporný vztah k drogám (nikoliv ovšem k alkoholu), často i hlášení se k dělnické třídě a vlastenectví.

Typickým poznávacím znakem se stala vyholená hlava a oblečení, které se skládá z tzv. „těžkých bot“, případně pracovních bot s okovanou špičkou, jaké nosili právě dělníci v docích, černé vojenské bundy (tzv. bombery) nebo tzv. Harringtony, džíny a kšandy přes košile či polokošile značky Ben Herman nebo Fred Perry.¹⁴

3.2 Aktuální přehled domácí fanouškovské scény

SK Slávia Praha

Na ligové utkání se pravidelně dostavuje něco mezi 400-1000 fanoušky, kdy se počet fanoušků odvíjí také od atraktivnosti utkání. Pokud se hraje pražské derby mezi SK Slávia a AC Sparta Praha, množství fanoušků se zvyšuje na maximum.

Mezi chuligánské skupiny se řadí tradiční skupiny jako jsou - Youngsters, Red white supporters, Brigade 97 a nová mladá skupina Rascals, která se vykristalizovala z mladých aktivních Slávistů.¹⁵

Sigma Olomouc

Na atraktivní zápasy vyjíždí 300 – 400 fanoušků, na méně zajímavé zápasy se dostavuje kolem poloviny fanoušků, tj. něco kolem 200 fanoušků. Z tohoto počtu je kolem 50 tzv. skalních, zbytek jsou řadoví fanoušci.

14. Wikipedia, Otevřená encyklopedie, dostupné z <http://cs.wikipedia.org>

15. SK Slávia Praha, dostupné z <http://slavia.cz>

V Olomouci existují v současné době pouze dvě chuligánské skupiny. Jedná se o N.s. Commando 88 a Hooligans hovada zubr. Je možné zmínit ještě skupinu Sekond wave – v tomto případě se jedná o starší fanoušky, ve většině případů jde o bývalé členy Hooligans hovada zubr¹⁶.

FC BRNO 1913

Z tohoto klubu se na atraktivní zápasy dostavuje od 200 – do 900 fanoušků. Klub během posledních pěti sezon nezaznamenal dokonce žádný zápas bez jediného fanouška. Skupiny, které doprovázejí tento klub jsou dle počtu v tomto pořadí: Johnny Kentus gang (jkg), Torcida, Kohoutky gang, Divisions, Ortodox (ofb), Ultra Brno, přátelé z Blanska a okolí Brna – většinou se jedná o členy Jkg, Cheeky boys – tato skupina již však oznámila konec, postupně se připojují k skupině Johnny Kentus gang.¹⁷

AC Sparta Praha

Na zápasy Sparty se dostavuje pravidelně něco kolem 100-300 fanoušků na ligové zápasy. Na derby se Slávií, zápas s Baníkem Ostrava nebo Ligu mistrů přijde kolem 1000 fanoušků. Na zápas Sparty s Manchesterem dokonce do Anglie vyjelo kolem 1500 fanoušků.

Mezi skupiny chuligánů patří Brigáda drápek z lasičky, Red pirates Sparta, frakce Rudý úder. Všechny skupiny jsou aktivní, ale pomalu jdou do ústraní.¹⁸

16. SK Sigma Olomouc, dostupné z <http://sigmafotbal.cz>

17. 1. FC Brno, dostupné z <http://1fcbrno.cz>

18. AC Sparta Praha, dostupné z <http://sparta.cz>

FK Baník Ostrava

Podle atraktivnosti utkání se dostavuje na zápasy 600 – 1200 fanoušků. Většinou se jedná o mladé příznivce klubu.

Chuligáni Baníku postávají během zápasů nedaleko kotle, poblíž stánku s občerstvením, jedná se především o „Apple Commando“, které je tvořeno menšími skupinami jako Silesian Hunters, Ultramaniacs a Barabi.¹⁹

FK Bohemians 1905

Domácí stadion ve Vršovicích bývá pravidelně vyprodán. Chodí sem 1000 až 2500 fanoušků do kotle. Větší kapacitu stadion v kotli ani nemá. Na mimopražské zápasy dorazí 100-1200 fanoušků.

Mezi chuligány se dá řadit skupina Berserk, Tornádo boys, Razors edge, Banditos, P-side a Calveras.²⁰

FC Teplice

Na domácí zápasy přichází 100 – 400 fanoušků. Záleží také na tom, jak se fotbalovému klubu daří.

Chuligáni ve většině případů navštěvují pouze domácí zápasy, vyjíždějí snad jen do blízkého Mostu. Teplické skupiny jsou známé pod názvy North Warriors a Division Nord, kteří jsou podporováni mladými skiny, kteří nemají pojmenovanou svou chuligánskou skupinu.²¹

FK Opava

Do kotle dochází na domácí zápasy 200-400 lidí, vše se opět odvíjí

19. FC Baník Ostrava, dostupné z <http://fcb.cz>

20. Bohemians 1905, dostupné z <http://bohemians1905.cz>

21. FK Teplice, dostupné z <http://fkteplice.cz>

od atraktivnosti soupeře. Kotel je rozdělen do dvou menších částí, aktivnější část fandí celý zápas a méně aktivní fandí jen pokud je zápas zajímavý.

Chuligánské skupiny jsou známy pod názvy Opavští chalupáři a skupina Santa Fe. Jako jediný opavský fan klub jsou považováni fans z Krnova. Jsou zde ještě další malé skupinky, které jsou bez názvu.

3.3 Dílčí závěr

Lze říci, že kolem každého fotbalového, hokejové či jiného sportovního klubu vznikají skupinky příznivců právě toho klubu bez ohledu na to, zda se jedná o nejvyšší nebo nižší ligu. Z celkového počtu příznivců klubu tvoří tzv. tvrdé jádro neboli rowdies jen malá část těchto fanoušků, ale o nich se veřejnost dozví nejvíce. Mezi kluby, které mají s rowdies největší problém patří AC Sparta Praha, FC Baník Ostrava a 1. FC Brno. V tomto směru je na každém klubu, jak si své fanoušky vychová a jaká přijme opatření, aby konfliktů s rowdies bylo co nejméně. Samotný Českomoravský fotbalový svaz může pokutovat kluby za to, že se jejich fanoušci při zápase chovali nevhodným způsobem, kdy tohoto svého oprávnění v těch závažnějších případech využívá. ČMFS má další oprávnění, kdy může např. nařídit, aby se zápas domácího klubu odehrál na jiném vzdáleném stadionu, či může nařídit, že zápas proběhne bez přítomnosti jediného fanouška nebo může zakázat přítomnost fanoušků v prostoru tzv. kotlů. Tato restriktivní opatření však v našem domácím prostředí nejsou realizována, známe je spíše ze zahraničí např. z Itálie, kde jsou hojně využívána.

4. LEGISLATIVA ČR V BOJI S DIVÁCKÝM NÁSILÍM

Při boji s diváckým násilím se nejvíce vychází z právní úpravy zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, zákona č. 140/1961 Sb. trestní zákon a zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád. Vzhledem k narůstající intenzitě diváckého násilí roste počet tr. činů páchaných v souvislosti se sportovními akcemi, a proto se dále budu zabývat zejména trestně právní úpravou této problematiky.

4.1 Nejčastější tr. činy spojené s diváckým násilím

V souvislosti s diváckým násilím dochází na stadionech k protiprávním jednáním. Primární právní normou pro postihování tohoto jednání je trestní zákon č. 140/1961 Sb. a zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb. Mezi nejčastější tr. činy spojené s diváckým násilím patří tyto:

- * Útok na veřejného činitele
- * Výtržnictví
- * Násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci

Tr. čin útok na veřejného činitele – dle § 155 tr. zákona

- kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele nebo pro výkon jeho pravomoci²²... Tohoto tr. činu se dopouštějí problémoví fotbaloví fanoušci poměrně často. Ve většině případů se při policejním zákroku snaží skupina chránit

²² Trestní zákon č. 140/1961 Sb.

jednotlivce bez ohledu na to jaký následek jejich jednáním způsobí.

Tr. čin výtržnictví – dle § 202 tr. zákona

- kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejně přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí historickou nebo kulturní památku²³.....anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání... - jedná se o nejrozšířenější tr. čin spojený s nedovoleným chováním fanoušků. Tento paragraf je nejčastěji využíván v momentě, kdy dojde ze strany fanoušků k vhození dýmovnice na hrací plochu, kdy se následně přeruší zápas. Trestněprávně postižitelné jednání spočívající v hrubém rušení přípravu nebo průběhu organizovaného sportovního utkání bylo do skutkové podstaty tr. činu výtržnictví dle ust. § 202 tr. zákona takto zavedeno poměrně nedávno novelou tr. zákona č.343/2006 Sb., a to na základě nutnosti lépe konkretizovat protiprávní jednání fanoušků na stadionech.

Tr. čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci – dle § 196 tr. zákona

- kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu ...,
- kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich politické přesvědčení, příslušnost k etnické skupině, rasu, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání²⁴....
- s tímto tr. činem je možné se setkat přímo v ochozech stadionů, kdy tzv. tvrdé jádro fanoušků strhne ostatní k nevhodnému, většinou

23,24 Trestní zákon č. 140/1961 Sb.

protizákonnému fandění. Skupina osob začne křičet slova, z jejichž obsahu je zřejmé nebezpečí ublížení na zdraví a z okolností je patrné, že je na místě důvodná obava z jeho uskutečnění.

Stále častěji se v souvislosti s diváckým násilím hovoří o trestných činech, které se prezentují jednáním a symbolikou, naplňující ustanovení trestného činu podpory a propagace hnutí, směřující k potlačení práv a svobod občanů (§260 a § 261 TrZ).

V souvislosti s pácháním trestných činů je dobré připomenout možnost uložení trestu zákazu pobytu spojený i s přiměřenými omezeními: zákaz návštěvy sportovního utkání každému občanovi České republiky a to v zájmu ochrany veřejného pořádku, zdraví a majetku, pokud se dopustil trestného činu v souvislosti se sportovním utkáním. Z nesplnění této povinnosti může vyplynout trestný čin maření úředního rozhodnutí (§171 TrZ).

4.2 TRESTNÍ ŘÍZENÍ NA STADIONECH

Na základě rozsáhlých škod, které fotbaloví chuligáni při utkáních způsobí, se rozhodli policejní důstojníci tuto situaci řešit. Po dlouhém období vznikl pod odbornou záštitou Městského soudu v Praze a Městského státního zastupitelství v Praze, společný projekt reagující na vzrůstající projevy fotbalového násilí nazvaný „mobilní trest²⁵“. Tohoto projektu se společně s pracovníky Policie ČR a Správy hl. města Prahy zúčastnila celá řada dalších subjektů jako jsou:

- Obvodní soud pro Prahu 7
- Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 7
- Úřad městské části Praha 7
- Českomoravský fotbalový svaz

25. Prezentace mobilního trestu v rámci Projektu P1000 MV ČR

- Sparta Praha a. s.

Cílem tohoto projektu je dosáhnout maximální efektivity při zadržení fotbalového výtržníka. Více je, že za ideálních podmínek by bylo možné podezřelou osobou od zadržení a omezení osobní svobody, do cca 35 minut za prokázaný trestný čin odsoudit. Toto se má podařit také díky následujícím podmínkám:

- bude společná formulářová platforma pro plně elektronickou výměnu a sdílení dokumentů budou vytvořeny interaktivní elektronické formuláře pro všechny procesní úkony trestního a přestupkového řízení
- on-line propojení všech pracovišť s on-line možností sledování tvorby a oběhu dokumentů
- vybavení všech pracovišť vlastní databázovou agendou, včetně on-line přístupu k rejstříkům trestů
- on-line elektronická koordinace postupů s bezpečnostním opatřením
- vybavení výkonnou přenosnou výpočetní technikou, ozvučením, záznamovou a audiovizuální technikou
- zaručené zákonné elektronické podpisy

Výsledkem tohoto snažení má být především:

- * naplnění kontradiktorního řízení
- * rychlá a efektivní spolupráce všech orgánů působících v trestním a přestupkovém řízení
- * snížení nákladů v trestním a přestupkovém řízení
- * rychlý trest jako nejlepší preventivní opatření
- * plně elektronická agenda – vytváření elektronického podpisu
- * ověření možností spolupráce všech orgánů působících v trestním a přestupkovém řízení

Poprvé bylo shora uvedené tr. řízení vyzkoušeno v polovině roku 2008 v Praze na stadionu AC Sparta Praha, při fotbalovém utkání

mezi týmy AC Sparta a FC Baník Ostrava.

V praxi to znamenalo, že na stadionu byl během utkání přítomen státní zástupce a soudce. Pro účely trestního řízení byla vyčleněna místnost, ve které bylo možné po všech úkonech zadrženou osobu, která spáchala trestný čin, ve zkráceném přípravném řízení odsoudit.

Ze strany státního zástupce a soudce, kteří byli na místě bylo neoficiálně konstatováno, že se tento projekt jednoznačně osvědčil a prokázal svoji opodstatněnost. Tento projekt, který umožňoval koncentrovat na jednom místě všechny orgány činné v tr. řízení, dle jejich slov má preventivní efekt, přispívá ke zrychlení řízení a schopnosti těchto orgánů rozhodnout o vině a trestu pro pachatele trestné činnosti v řádu několika hodin od spáchání deliktního jednání.

4.3 ZÁKON O POLICII ČR č. 273/2008 Sb.

Od 1.1. 2009 nabyt účinnost zákon č. 273/2008 Sb. o Policii ČR. V tomto zákoně je mimo jiné řešena přítomnost policejních složek na stadionu během sportovních utkání.

Povinnosti provozovatele sportovního zařízení přesněji upravuje ustanovení § 7a) zákona č. 274/2008 Sb.²⁶

V § 7a odst. 1 zákona č. 274/2008 Sb. se říká, že vlastník sportovního zařízení je povinen, je-li to nezbytně nutné pro bezpečnost osob a majetku ve sportovním zařízení, vydat a zveřejnit návštěvní řád, ve kterém, podle místních podmínek, stanoví zejména pravidla pro vstup návštěvníků do sportovního zařízení a pravidla chování návštěvníků a osob bezprostředně vykonávajících pořadatelskou službu ve sportovním zařízení.²⁷

26. Sbírka zákonů č. 274/2008 Sb. ze dne 17.8. 2008

27. Sbírka zákonů č. 274/2008 Sb. ze dne 17.8. 2008

Dle Ministra Vnitra ČR Ivana Langra by se měl na zabezpečení pořádku na stadionu podílet především pořádající tým tím, že si zajistí a zaplatí pořadatelskou službu, která tzv. pokryje veškeré protiprávní jednání ze strany fanoušků. Smyslem vydání tohoto zákona je to, že policisté, kteří byli v uplynulém období přítomni na stadionech, budou nyní ve větší míře „vidět“ v ulicích měst. V praxi by to mělo vypadat asi tak, že pokud dojde ze strany fanoušků k protiprávnímu jednání, pracovníci pořadatelské agentury omezí podezřelého na osobní svobodě a předají ho policejní hlídce, která bude v prostorách mimo stadion. Zde policisté převezmou podezřelého a následně ho převezou na nejbližší oddělení Policie ČR k provedení dalších úkonů. V tomto případě je však veškeré prokazování trestné činnosti na pořadatelské službě, která poté bude u soudu svědčit v neprospěch pachatele.

První prověření tohoto zákona proběhlo dne 22.2.2009 v Ostravě, kdy mezi sebou nastoupili hráči z fotbalových klubů Baník Ostrava a FC Brno. Výsledkem tohoto utkání byla hromadná rvačka mezi pracovníky bezpečnostní agentury a fanoušků Baníku Ostrava, kteří vběhli na fotbalovou plochu. Pro zklidnění a zvládnutí celého incidentu museli být nakonec na místo povoláni policejní složky, které byli i tak přítomni v bezprostřední blízkosti stadionu. Výsledek? Statisíkové škody na majetku a z tr. Činu výtržnictví byl obviněn pouze jeden fanoušek, který byl následně odsouzen s ohledem na jeho trestní minulost k trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců.

4.4. Přehled protiprávního jednání za rok 2008

V roce 2008 bylo ve služebním obvodu Policie ČR, Obvodní ředitelství Praha I, který zahrnuje správní obvody Prahy 1, 6 a 7 vyhlášeno v rámci sportovních akcí celkem 118 bezpečnostních opatření, při kterých bylo zadrženo a realizováno 19 pachatelů tr. činnosti a 316 pachatelů přestupku.

V tomto územním obvodu se nachází fotbalový stadion AC Sparta Praha, fotbalový stadion E. Rošického, fotbalový stadion Juliska a hokejový stadion Tesla Arena.

V následujícím přehledu je uvedena četnost jednotlivých protiprávních deliktů u konkrétních zápasů.

Trestné činy:

1. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov – obviněna jedna osoba mužského pohlaví ve věku 18-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

2. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna jedna osoba mužského pohlaví ve věku 18-ti let pro tr. čin útok na veřejného činitele dle ust. § 155/1a tr. zákona,

3. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 39-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

4. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 21-ti let tr. čin útok na veřejného činitele dle ust. § 155/1a tr. zákona,

5. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 25-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

6. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 21-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

7. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 18-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

8. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 27-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

9. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 34 let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

10. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 26-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

11. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - FC Brno dne 4.5.2008 stadion AXA Aréna, Praha 7, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 25-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

12. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Panathanaikos Atheny dne 13.8.2008 stadion AXA Aréna, Praha 7, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 25-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

13.Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Dinamo Zagreb dne 2.10.2008, Praha 1, Staroměstské náměstí obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 23-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

14.Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Dinamo Zagreb dne 2.10.2008, Praha 1, Staroměstské náměstí, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 23-ti let pro tr. čin útok na veřejného činitele dle ust. § 155/1a, 2a tr. zákona,

15.Fotbalové utkání AC Sparta Praha - SK Slávia Praha dne 6.10.2008 stadion AXA Aréna, Praha 7, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 35-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

16.Fotbalové utkání AC Sparta Praha - SK Slávia Praha dne 6.10.2008 stadion AXA Aréna, Praha 7, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 35-ti let pro tr. čin útok na veřejného činitele dle ust. § 155/1a) tr. zákona,

17.Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 31-ti pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

18. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - Bohemians 1905 dne 16.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 41 let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

19.Fotbalové utkání SK Slávia Praha - Bohemians 1905 dne 16.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, obviněna osoba mužského pohlaví ve věku 31-ti let pro tr. čin výtržnictví dle ust. § 202/1 tr. zákona,

přestupky:

1. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 24-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

2. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 24-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

3. Fotbalové utkání SK Slávia Praha - AC Sparta Praha dne 31.3.2008 stadion E. Rošického Praha 6, Strahov, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 44-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

4. Fotbalové utkání DUKLA Praha - FC Slovácko dne 3.5.2008 stadion Juliska Praha 6, Dejvice, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 22-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

5. Fotbalové utkání DUKLA Praha - FC Slovácko dne 3.5.2008 stadion Juliska Praha 6, Dejvice, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 23-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

6. Fotbalové utkání DUKLA Praha - FC Slovácko dne 3.5.2008 stadion Juliska Praha 6, Dejvice, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 28-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

7. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - FC Brno dne 4.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 27-

ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

8. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - FC Brno dne 4.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 23-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

9. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Baník Ostrava dne 10.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 19-ti let pro přestupek dle ust. § 50/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

10. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Baník Ostrava dne 10.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 21-ti let pro přestupek dle ust. § 50/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

11. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Baník Ostrava dne 10.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 30-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

12. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Baník Ostrava dne 10.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 21-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

13. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Baník Ostrava dne 10.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 23-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

14. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Baník Ostrava dne 10.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 29-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

15. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Baník Ostrava dne 10.5.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 27-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

16. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Panathanaikos Atheny dne 13.8.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 27-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

17. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Panathanaikos Atheny dne 13.8.2008 stadion AXA Arena, Praha 7, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 27-ti let pro přestupek dle ust. § 47/1f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

18. - 313. Fotbalové utkání AC Sparta Praha - Dynamo Zagreb dne 2.10.2008, Praha 1, Staroměstské náměstí, 295 fans Dynama Zagreb řešeno pro přestupek dle ust. § 47/1a,f) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb., (všechny osoby mužského pohlaví)

314. Hokejové utkání HC Sparta Praha - HC Kladno dne 23.12.2008, Tesla aréna, Praha 7, Výstaviště, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 29-ti let pro přestupek dle ust. 47/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.,

315. Hokejové utkání HC Sparta Praha - HC Kladno dne 23.12.2008, metro trasa C mezi zastávkami Nádraží Holešovice a Vltavská, směr Háje, přestupci - 2 osoby mužského pohlaví ve věku 18-ti let pro přestupek dle ust. 50/1a) přestupkového zákona č. 200/1990 Sb.

316. Hokejové utkání HC Sparta Praha - HC Kladno dne 23.12.2008, metro trasa C mezi zastávkami Nádraží Holešovice a Vltavská, směr Háje, přestupce - osoba mužského pohlaví ve věku 18-ti let pro přešupek dle ust. 50/1a) přešupkového zákona č. 200/1990 Sb.

4.5 Dílčí závěr

Můžeme říci, že legislativa ČR je v oblasti boje s diváckým násilím dostatečná. Novelizací trestního zákona se podařilo zahrnout do trestného činu výtržnictví dle § 202 tr. zákona to, že může být za tento trestný čin potrestán pachatel, který hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání. Problémem se však jeví neúčinné využívání možností, které nám legislativa ohledně této problematiky dává, tzn. soudy ukládají spíše mírnější tresty, kdy hrozba trestem za této situace neplní preventivní účinek a pachatelé tedy před možným trestem nemají respekt.

Při prokazování trestní odpovědnosti za výše uvedené trestné činy, které jsou páčány v souvislosti se sportovními utkáními, se orgány činné v trestním řízení dostávají do značných problémů, jelikož pachatelé jsou často skryti v davu a tedy často chybí důkaz k prokázání subjektivní stránky jejich činu. V tomto ohledu se situace může zlepšit s rostoucí úrovní vybavenosti stadionů, zejména kamerovým systémem.

Jako velmi efektivní se zdá být prodej lístků na jméno do rizikového sektoru, kdy při vstupu je kontrolován lístek oproti občanskému průkazu. Při porovnání kamerového záznamu z takového sektoru s prodanými lístky lze snadněji vytipovat možného pachatele.

Z ÁVĚR

Je zřejmé, že i v 21. století je pro společnost, konkrétně pro českou společnost, divácké násilí problémem, který by se měl co nejdříve řešit. V této práci jsem zmínil historii fotbalových hooligans, uvedl jsem některé tragédie, které se udály právě v souvislosti s fotbalovými násilnostmi, dále jsem zde zmínil skupiny, které se hlásí ke svým klubovým vlajkám, ale také jsem nastínil skutečnost, že se nacházíme v době, kdy se diváckým násilím začala zabývat velká skupina odborníků, kteří chtějí mít tento fenomén pod kontrolou.

Myslím, že ze strany policejních složek byla v případě tzv. Mobilního trestu vidět velká snaha, aby si fotbalový výtržník včas rozmyslel své jednání. K tomuto bych ale měl pár připomínek, na které bych jako policista vykonávající operativní činnost hledal odpovědi. Mobilní trest se setkal s kladnými ohlasy především proto, že během konkrétního utkání mezi AC Sparta a Baníkem Ostrava nevznikl jediný zásadní problém. Dle úvah se hovořilo o tom, že pachatel může být odsouzen během 35 minut. Co by se však stalo poté, co by bylo ze strany policejních složek zadrženo 20 osob, tak jak tomu bylo v roce 2008 během derby mezi pražskými „S“ na Strahově.

Pro představu – většina výtržníků je v podnapilém stavu, v souvislosti s tímto stavem nebo se zásahem policistů dojde ke zranění osoby a to nemluvím o tom, že mezi zadrženými jsou také cizinci, kteří potřebují při výpovědi tlumočníky. Osoba, která je takto zadržena je nejprve převezena k lékařskému ošetření do FN Bulovka, kde musí ošetřující lékař konstatovat, zda je osoba schopna výslechu či umístění do policejní cely. Na tzv. „žurnál“ se sjíždí policejní vozidla z celé Prahy, takže bývá pravidlem, že než přijdete na řadu, čekáte 30-90 min. (A to za předpokladu, že máte jen jednoho zadrženého) Dále než se vůbec dostanete zpět „ucpanou“ Prahou, máte dalších 45 min. ztrátu! Pak je již zbytečné mluvit o čase stráveným

tím, že sháníte tlumočníka. Jednoduché počty – zápas trvá i s přestávkou cca 110 min., takže když se vracím se zadrženým do místnosti, kde by mě měl čekat státní zástupce a soudce, místnost je již prázdná, zhasnutá a zhasnutý je již i stadion. Ano byla to zkouška „mobilního trestu“ a vše proběhlo bez větších problémů, ale co kdyby vše probíhalo tak jak jsem nastínil? Raději to nebudu domýšlet.

Ale není na místě jen kritizovat. V současné době je vývoj zase o několik kroků dále. Po konzultaci s por. Dubnem z Krajského ředitelství PČR hlavního města Prahy - kanceláře podpory kvality, který se na tomto „mobilním trestu“ významně podílel, jsem našel klady, které především z pohledu policisty, byly krokem vpřed.

Jednou z věcí, která rozhodně přispěje k tomu, aby byl čas efektivně využit je to, že v době, kdy je sepisován protokol o zadržení osoby dle ustanovení § 76/1 tr. řádu, se všechny informace týkající se osoby, včetně popisu skutku, propisují do dalších, chronologicky řazených protokolů, které jsou on-line přístupné pro státního zástupce či soudce. Znamená to, že celý spisový materiál je v elektronické podobě a tudíž není nutné jej v písemné podobě vézt přes ztíženou dopravu k cílové osobě. Ve chvíli, kdy je osoba zadržena, může již státní zástupce poskytnuté informace využít k posouzení jednání pachatele, popř. k přípravě návrhu na potrestání. Soudce může tyto podklady využít k přípravě trestního příkazu již ve chvíli, kdy je pod. osoba teprve vyslýchána k věci. Vše je zaručeno zákonnými elektronickými podpisy. V souvislosti s novým zákonem o Policii č. 273/2008 Sb. nejsou policejní složky přítomny na stadionech. Celé mobilní trestní řízení tedy není podmíněno tím, že bude na stadionu, ale tím, že bude řízeno tzv. on-line z pracovišť, které budou kvalitně vybaveny.

Ve zmíněném zákoně o Policii ČR č. 273/2008 Sb. je zase velice dobře zakotvena povinnost vlastníka sportovního zařízení vydat a zveřejnit návštěvní řád, ve kterém stanoví pravidla pro vstup

návštěvníků do sportovního zařízení a pravidla a chování návštěvníků a osob bezprostředně vykonávajících pořadatelskou službu ve sportovním zařízení. Toto je velmi důležitá věc, která může na fotbalové násilníky velmi dobře platit. Dle mého názoru je však důležité se zaměřit na důležité body jako jsou:

1. Zákaz podávání alkoholických nápojů v prostorách a bezprostřední blízkosti stadionu,
2. Zákaz vstupu osobám, kteří jsou zjevně v podnapilém stavu.
(ověření pomocí alkotestu)
3. Zákaz nošení vlajek se zakázanou, především rasistickou tematikou,
4. Samozřejmostí, která se hlídá již nyní je zákaz nošení jakýchkoliv zbraní a pyrotechniky do prostor stadionu.

Myslím, že v současné době je dobře nakročeno k tomu, aby se rázným způsobem s fotbalovým násilím „zatočilo“. Je však nutné, aby v tomto „boji“, byly důsledné nejenom policejní složky, ale také a to především jednotlivé fotbalové kluby včele s Českomoravským fotbalovým svazem.

Resumé

Tato bakalářská práce je zaměřena na základní aspekty problematiky diváckého násilí se zaměřením na nová řešení v oblasti prevence a represe diváckého násilí v České republice.

V práci byla vysvětlena základní terminologie, se kterou se v rámci boje s diváckým násilím setkáváme a též charakteristiku a formy protiprávního jednání osob, které se diváckého násilí dopouštějí. Součástí práce je přehled protiprávního jednání, ke kterému došlo v souvislosti se sportovními akcemi v roce 2008 ve služebním obvodu Policie ČR, Obvodní ředitelství Praha I.

Do práce jsem též zahrnul oblast prevence a represe diváckého násilí se zaměřením na nová opatření, která jsou realizována. Podle mého názoru se podařilo dosáhnout cíle, který jsem si před zpracováním této bakalářské práce stanovil.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou diváckého násilí na fotbalových stadionech především v České republice. První část se zabývá formami diváckého násilí a jsou zde uvedeny nejtragičtější historické události, ke kterým v souvislosti s násilím na stadionech došlo. V další části jsou zmíněny preventivní a represivní přístupy některých států Evropy k této problematice včetně opatření, která vyplynula z Evropské úmluvy o diváckém násilí. Práce se též zabývá charakteristikou fotbalového chuligána a aktuálním přehledem domácí fanouškovské scény. V poslední části se práce věnuje legislativě ČR v boji s diváckým násilím.

Klíčová slova

agrese, dav, divácké násilí, extremismus, fanoušek, fotbal, fotbalový klub, hooligans, chuligán, legislativa, Policie ČR, prevence, stadion

Annotation

The bachelor's thesis undertakes with problematics of audience of violence at football stadiums, especially in the Czech Republic. The first part explains what exactly audience of violence means and there are mentioned the most tragic historical incidents in [conjunction](#) with it as well. Next part is about repression and prevention in some European countries within important precautions of the European engagement about audience of violence. The thesis also describes characteristics of football hooligans and actual review of Czech fan culture. The last part is about the Czech legislation and its engagement with the audience of violence.

Keywords

aggression, crowd, audience of violence, extremism, fan, football, soccer, club, hooligans, hooligan, legislation, the Czech police, prevention, stadium

Použitá literatura

- 1) M. Mareš, J. Smolík, M. Suchánek, Fotbaloví chuligáni, Brno, Barrister and Principal, 2004.
- 2) Čírtková, L. Policejní psychologie. Praha: Portál, 2000.
- 3) Doc. MUDr. J. Nikl, CSc., JUDr. P. Volenec, Divácké násilí, Praha, Policejní akademie ČR, 2007.
- 4) Evropská Úmluva k diváckému násilí.
- 5) Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2002.
- 6) Prezentace mobilního trestu v rámci Projektu P1000 MV ČR.
- 8) Trestní zákon č. 140/1961 Sb.
- 9) Sbírka zákonů č. 274/2008 Sb. ze dne 17.8. 2008.
- 10) JUDr. Jan Chmelík - <http://212.47.6.203/publikace/socpat2.doc> [24.1. 2009]:
Extremismus.
- 11) SK Sigma Olomouc, dostupné z <http://sigmafotbal.cz> [6.1. 2009]
- 12) 1. FC Brno, dostupné z <http://1fcbno.cz> [12.1. 2009]
- 13) AC Sparta Praha, dostupné z <http://sparta.cz> [7.1. 2009]
- 14) FC Baník Ostrava, dostupné z <http://fcb.cz> [20.2. 2009]
- 15) Bohemians 1905, dostupné z <http://bohemians1905.cz> [3.1. 2009]
- 16) FK Teplice, dostupné z <http://fkteplice.cz> [14.1. 2009]
- 17) Sport.cz, dostupné z <http://sport.cz> [2.1. 2009]
- 18) <http://aktualne.centrum.cz/clanek.phtml?id=602026> [12.1.2009]:
Fotbalové násilnosti.
- 19) SK Slávia Praha, dostupné z <http://slavia.cz> [4.1. 2009]
- 20) Wikipedia, Otevřená encyklopedie, dostupné z <http://cs.wikipedia.org>

Seznam příloh

Příloha A - Foto - projevy nevhodného chování	I
Příloha B - Foto - tetování hooligans.....	II
Příloha C - Symboly používané hooligans.....	III
Příloha D - Samolepky hooligans.....	IV

PŘÍLOHA A

Foto - Projevy nevhodného chování

PŘÍLOHA B

Foto - Tetování hooligans

PŘÍLOHA C

Symbyly používané hooligans

Klasické rasistické symbyly používané hooligans

Zástupné rasistické symbyly používané hooligans

Runové písmo

Jižanská vlajka

Nerasistické symbyly používané hooligans – znaky klubů, měst apod.

Šály patří mezi klasické symbyly

PŘÍLOHA D

Samolepky hooligans

Samolepky hooligans AC Sparta Praha

Samolepky hooligans SK Slavia Praha

